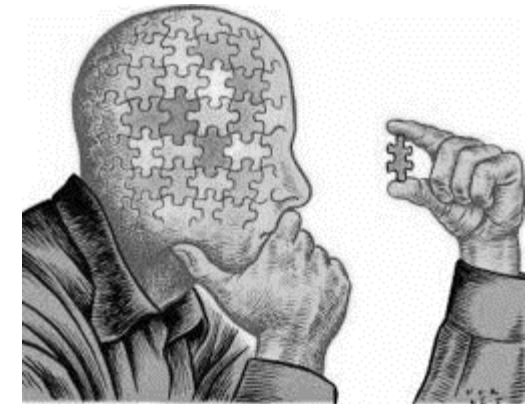

دانشگاه آزاد اسلامی مرکز لشت نشا - زیباکنار
مرکز مشاوره و راهنمایی

تفکر انتقادی و لزوم تقویت آن در دانشجویان

دانشگاه آزاد اسلامی مرکز لشت نشا - زیباکنار
مرکز مشاوره و راهنمایی حوزه معاونت دانشجویی

نگارش: فریده امیرالسادات

آذر 1395

تفکر انتقادی

ریچارد پاول (1992) یکی از کارشناسان طراز اول تفکر انتقادی، معتقد است که تفکر انتقادی، عبارت از نوعی تفکر هدفمند منحصر به فرد که متفکر به طور منظم و به طور عادی، معیار و استانداردهایی مدبرانه برای فکر کردن برقرار می کند، مسئولیت ساختار تفکر را می پذیرد و آن را بر اساس استانداردها هدایت می کند و تأثیر و کارایی تفکر را بر اساس استانداردها ارزیابی می کند. برای بکار بردن یک مهارت، شخص باید هم مهارت آن را داشته باشد و هم گرایش و تمایل به استفاده آن را داشته باشد. تفکر انتقادی شامل دو جنبه مهارت تفکر انتقادی و تمایل به تفکر انتقادی است. جنبه مهارت تفکر انتقادی بر راهبردهای شناختی و جنبه تمایل به تفکر انتقادی بر اجزای نگرشی تفکر و انگیزه پایدار درونی برای حل مسائل تأکید دارد. بدون تمایل مثبت نسبت به تفکر انتقادی (بعد عاطفی)، این نوع تفکر رخ نداده و یا زیر سطح استاندارد نمود می کند و بدین جهت تمایل به تفکر انتقادی، بخشی حیاتی از تفکر انتقادی است.

مولفه های تفکر انتقادی

بر اساس مبانی نظری، مؤلفه های تفکر انتقادی عبارتند از:

- کنجکاوی اندیشمندانه
- گستردگی فکر (ذهن باز)
- تعریف و شفاف سازی مسأله
- بررسی دقیق افکار و عقاید
- شک گرایی معقول
- پذیرفتن احتمالات نوین
- استدلال کردن
- تجزیه و تحلیل
- ارزیابی مدارک، شواهد و اظهارات
- هنر اندیشیدن در باره تفکر خود
- قضاوت صحیح (مبتنی بر ملاک)

ویژگیهای افراد دارای تفکر انتقادی

بر اساس نظر رابرت انیس خصوصیات افراد دارای تفکر انتقادی عبارتند از:

- ذهنی باز دارند
- در زمان های لازم موقعیتی تازه ایجاد می کنند و یا موقعیتی را تغییر می دهند .

- تمامی شریط را به حساب می آورند .
- در جستجوی اطلاعات دقیق هستند.
- در روشی منظم ،با اجزای یک کل پیچیده کار می کنند.
- در جست وجوی «جایگزین»های متفاوت هستند.
- به دنبال دلایل می گردند.
- در جست وجوی بیانی روشن از پیامدها و نتایج هستند.
- مسئله ی اصلی را در خاطر حفظ می کنند.
- منابع معتبر را بکار می گیرند.
- از موضوع خارج نمی شوند.
- به احساسات و سطوح دانش دیگران حساس هستند.

اهمیت تفکر انتقادی در دانشجویان

نخستین هدف تعلیم و تربیت بایستی پرورش انسانهای صاحب اندیشه و دارای «ذهن کاوشگر» باشد. رشد و پرورش مهارت‌های فکری دانشجویان همواره در آموزش مسأله مهمی بوده است و امروزه حالت جدی تری به خود گرفته است زیرا روش های متداول آموزشی از

جمله سخنرانی که به عنوان روش غالب در نظام آموزش عالی به کار می رود، سبب گسترش سبک انفعالی می شود که مطابق آن تفکر انتقادی به معنای واقعی نادیده گرفته می شود. این روش های سنتی فارغ التحصیلانی با دانش نظری فراوان تحویل جامعه می دهند که از حل کوچکترین مسائل جامعه در آینده عاجز می باشند. در حقیقت، ترکیبی از اطلاعات و مفاهیم به دانشجویان انتقال داده می شود اما در تجزیه و تحلیل، اولویت بندی و سازمان دهی دانش جدید که لازمه تفکر انتقادی و حل مسأله می باشد به حال خود وا گذاشته می شوند. صاحب نظران آموزش عالی معتقدند که در دنیای سریعاً در حال تغییر و چالش برانگیز عصر حاضر تقویت تفکر انتقادی در تمامی سطوح آموزش مورد نیاز است.

دانشجویان نیاز به توسعه و کاربرد مؤثر مهارت‌های تفکر انتقادی دارند تا بتوانند آن را در مطالعات دانشگاهی خود، در مشکلات پیچیده ای که در پیش رو دارند و برای تصمیم گیریهای بحرانی به علت انفجار اطلاعات و سایر تغییرات سریع فناوری، به کار گیرند. دانشگاه

فرصتی است برای رشد آگاهی (در زمینه حقایق، قوانین، نظریه ها و مفاهیم)، رشد مهارت‌های موفقیت تحصیلی پایه، پرورش مهارت‌های فکری، یادگیری مهارت‌های فکری جدید، یادگیری چگونه یاد گرفتن، بهبود مهارت‌های ارتباطی، یادگیری چگونگی کاربرد آنچه یاد گرفته شده است، رشد نگرش‌های لازم برای تفکر مؤثر و تبدیل شدن به یادگیرنده خود راهبر.

به طور کلی تفکر انتقادی باعث توسعه توانایی پژوهش، حل مسئله، تصمیم گیری، بهره بردن از دیدگاه های مختلف و یادگیری مادام العمر در دانشجویان می گردد. همچنین این تفکر موجب می شود دانشجویان به این نکته پی ببرند که چگونه هنجارهای مختلف بر افکار آنها تأثیر می گذارد و اینکه چگونه ایده هایشان را کاملاً بر اساس بررسی ها و استدلال هایشان مورد بررسی و استفاده قرار دهند.

مهم نیست که به چه فکر می کنید مهم این است

که چگونه فکر می کنید